

İlkokullarda geçici koruma altındaki yabancıların aile durumu ve öğrenci başarısı arasındaki ilişki¹

Yusuf Temli², Sabri Çelik³

DOI 10.5281/zenodo.10654181

Özet

Bu araştırma, Türkiye'de geçici koruma altındaki Suriyeli öğrencilerin ilkokul düzeyindeki eğitim süreçlerini ve aile durumları ile öğrenci başarısı arasındaki ilişkileri anlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma, Polatlı'da bulunan bir ilkokulda Suriyeli öğrenciler, aileler ve öğretmenler üzerinde yapılmış olup nitel veri toplama yöntemleri kullanılarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın konuları arasında dil sorunu, ailelerin ekonomik durumu, okula devam durumları, okul yaşamına katılım durumu ve bu faktörlerin öğrenci başarısı üzerindeki etkileri yer almaktadır. Özellikle, Suriyeli öğrencilerin Türkçe dil becerilerini etkileyebilecek dil sorunları, ailelerin ekonomik durumlarının öğrenci başarısına etkileri, okula devamsızlık sorunları ve ailelerin okul yaşamına katılım düzeyinin öğrenci başarısı üzerindeki rolü incelenmiştir. Elde edilen bulgular, Suriyeli öğrencilerin aile durumlarının öğrenci başarısı üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Ailelerin ekonomik durumu, eğitim seviyeleri ve yerleştikleri bölgelerin öğrenci başarısını nasıl etkilediği ele alınmıştır. Dil sorunlarının akademik başarıları nasıl etkilediği, ekonomik destek sağlama stratejileri, okula devamsızlık sorunları ve ailelerin okul yaşamına katılım düzeyinin öğrenci başarısı üzerindeki rolü de ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir. Bu çalışma, Suriyeli öğrencilerin eğitim deneyimini daha iyi anlamak ve eğitim politikalarını geliştirmek için politika yapıcılara, eğitimcilere ve diğer paydaşlara önemli bilgiler sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: geçici koruma altındaki Suriyeli öğrenci, aile, akademik başarı

The relationship between family situation and student success of foreigners under temporary protection in primary schools

Abstract

This research aims to comprehend the educational experiences of Syrian students under temporary protection in Turkey at the primary school level and explore potential correlations between family situations and student success. Conducted at the Primary School, the study employed qualitative data collection methods, focusing on language challenges, the impact of family economic conditions, school attendance, and the role of family involvement in school life on student achievement. The findings reveal the substantial influence of family situations on the academic success of Syrian students. Economic conditions, educational levels, and geographical locations are thoroughly examined for their effects on student success. Additionally, the study evaluates how language issues, financial support strategies, school attendance problems, and family participation contribute to student success. This research aspires to provide policymakers, educators, and stakeholders with vital insights for a better understanding of the educational experiences of Syrian students and contribute to more effective support measures.

Keywords: Syrian student under temporary protection, family, academic success

¹ Bu araştırma 1. yazarın 2. yazar danışmanlığında hazırlanmış olduğu dönem projesinden üretilmiştir.

² Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, yusufziyatemli@gmail.com

³ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri, sabric@gazi.edu.tr

Giriş

İnsan ırkının ortaya çıkışının Buzul Çağında başladığı, yerkürenin birçok yönüne yayıldığı ve birtakım farklı soylara ayrıldığı hipotezinden yola çıktığımızda, göçün insanlığın varoluşu kadar eski bir olgu olduğu ve insanların hayatlarında sürekli yer aldığı varsayılmaktadır (Tanoğlu, 1969: 84). Bu nedenle göç kavramı insanlığın ilk oluşumundan bu yana insanlarla birlikte anılmaktadır (Karakoç, 2011:241-262). 2011 yılında Suriye’de başlayan iç savaş orada bulunan halkın ülkemize zorunlu göç hareketini başlatmıştır. Suriyeli göçmenlerin ve çocukların zorunlu göçün bir sonucu olarak karşılaştığı dil sorunları, ekonomik sıkıntılar, eğitim erişimi gibi faktörleri anlamak, onların yaşamlarını iyileştirmek ve öğrencilerin eğitim hayatlarında yaşadıkları problemlere karşı daha sürdürülebilir çözümler üretmek amacıyla bu çalışma yapılmıştır.

Türkiye’de bulunan ilkokullarda eğitim gören Suriyeli öğrencilerin aile durumu ile öğrenci başarısı arasındaki ilişki, çeşitli faktörlerin etkileşimiyle karmaşık bir hal almıştır. Bu durumun anlaşılması ve çözüm odaklı müdahalelerin geliştirilmesi, Suriyeli öğrencilerin eğitim sürecini olumlu bir şekilde etkileyebilir.

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün yayınladığı verilere göre 30 Kasım 2023 tarihi itibarıyla Türkiye’de geçici koruma kapsamında kaydedilen Suriyeli mülteci sayısı toplam 3.237.585 kişiye ulaşmıştır. Bunların 1.691.426’sı erkeklerden, 1.546.159’u ise kadınlardan oluşmaktadır. Aynı verilere göre Türkiye’deki kayıtlı Suriyelilerin % 49.5’i (1.603.046) 0-18 yaş aralığındaki çocukları kapsamaktadır. (GİGM, 2023). Bu rakamlardan da anlaşabileceği gibi bu durum sadece bir göç mevzusu değil eş zamanlı olarak bir göçmen çocuk sorunudur. Savaş sırasında Suriye’de yaşanan sıkıntılı durumlar ve vatanlarından kopmanın sıkıntısını yaşayan bu çocuklar şüphesiz ki bu göç vetiresinden en çok etki alan insan kollarından biridir.

Suriyeli göçmenler, sadece sayısal büyüklükleriyle değil, aynı zamanda karşılaştıkları 2 zorluklar ve bu zorluklara verdikleri tepkilerle de dikkat çekmektedir. Bu göçmenler, sadece coğrafi olarak değil, aynı zamanda kültürel, sosyal, ekonomik ve eğitim açılarından da farklı bir arka plan ve deneyime sahiptir. Türkiye gibi ev sahibi ülkeler, bu göçmenlerle başa çıkarken, çeşitli sorumlulukları üstlenmiş ve entegrasyon süreçlerini yönetmeye çalışmıştır. Suriyeli öğrencilerin ve ailelerinin dil sorunları, Türkçe öğrenme sürecini zorlaştırabilir. Dil becerilerinin yetersiz olması, sınıf içi etkileşimleri, öğrenme sürecini ve akademik başarıyı olumsuz etkileyebilir. Bu durum, dil destek programlarının etkili bir şekilde tasarlanması ve uygulanması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

Suriyeli ailelerin genel ekonomik durumu, çocukların eğitimine yönelik kaynakların kısıtlı olmasına neden olabilir. Eğitim materyallerine erişim, özel ders olanakları ve okul harcamalarındaki kısıtlamalar, öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz etkileyebilir. Ekonomik destek stratejileri belirlenmeli ve ailelerin maddi yükleri hafifletilmelidir. Okula devamsızlık sorunları, Suriyeli öğrencilerin eğitim sürecinde önemli bir engel olabilir. Bu durum, çeşitli nedenlere dayanabilir, ancak bu öğrencilerin düzenli olarak okula devam etmelerini sağlamak için stratejiler geliştirilmelidir. Suriyeli ailelerin okul yaşamına katılım düzeyi, aile-okul iş birliği ve çocukların sınıf içi etkileşimlerine olan entegrasyonları üzerinde etkili olabilir. Ailelerin okul etkinliklerine ve veli toplantılarına katılımı, öğrencilerin motivasyonunu artırabilir. Bu durumu iyileştirmek için ailelerin okula daha fazla katılımını teşvik eden stratejiler geliştirilmelidir. Bu problem durumları, Suriyeli öğrencilerin eğitim

deneyimini iyileştirmek ve daha etkili destek mekanizmaları oluşturmak amacıyla yapılacak olan yüksek lisans projesinin temelini oluşturmaktadır. Bu projenin sonuçları, eğitim politikalarının geliştirilmesi, öğrenci başarısının artırılması ve Suriyeli öğrencilere daha etkili bir eğitim ortamı sağlanması için önemli katkılar sunabilir.

Bu araştırmanın problem cümlesi “İlkokullarda Geçici Koruma Altındaki Yabancıların Aile Durumu ile Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki nasıldır? şeklinde belirlenmiştir. Araştırmanın amacına ve temel araştırma sorusuna uygun olarak sırasıyla aşağıda yer alan alt problemlere cevaplar aranacaktır.

1. Suriyeli öğrencilerin ve ailelerinin dil sorunu akademik başarıları üzerinde etkisi nasıldır?
2. Suriyeli ailelerin ekonomik durumu ve buna bağlı devamsızlık sorunlarının öğrencilerin okul başarılarına etkisi nasıldır?
3. Suriyeli ailelerin okul yaşamına katılım düzeyi ve akademik başarıları arasındaki ilişki nasıldır?

Günümüzde, uluslararası göçlerin etkisiyle artan Suriyeli öğrenci sayısı, Türkiye'deki eğitim sistemini önemli ölçüde etkilemektedir. Bu kapsamda, özellikle ilkokul düzeyindeki Suriyeli öğrencilerin aile durumu ile öğrenci başarısı arasındaki ilişkiyi anlamak, eğitim politikalarını şekillendirmek ve eğitim sistemi üzerinde etkili müdahaleler geliştirmek açısından büyük bir öneme sahiptir. Suriyeli öğrencilerin ailelerinin dil sorunu, ekonomik durumu, okul yaşamına katılım durumu gibi faktörler, öğrencilerin sosyal entegrasyonunu etkileyebilir. Bu araştırma, bu faktörlerin çocukların arkadaşlık ilişkileri, sınıf içi etkileşimleri ve genel toplumsal uyumları üzerindeki etkilerini inceleyerek, toplumsal entegrasyonun güçlendirilmesine katkı sağlayacaktır. Suriyeli öğrencilerin eğitim sürecinde karşılaştıkları zorlukların anlaşılması, etkili eğitim politikalarının oluşturulması için kritik bir adımdır. Araştırma, dil sorunlarına yönelik destek programları, ekonomik yardım politikaları ve aile-okul iş birliği stratejileri gibi konularda politika önerileri sunarak, eğitim politikalarının daha etkin bir şekilde şekillendirilmesine katkı sağlayacaktır.

Eğitimdeki başarı eşitsizlikleri, toplumsal kalkınmanın önündeki engellerden biridir. Suriyeli öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumu ve dil sorunları, bu eşitsizliklere katkıda bulunabilir. Bu araştırma, eğitimdeki bu eşitsizlikleri belirleyerek, buna yönelik stratejiler geliştirmeyi amaçlamaktadır. Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, eğitimde eşitsizlikleri azaltmayı ve tüm çocuklara nitelikli eğitime erişimi sağlamayı hedefler. Bu araştırma, Suriyeli öğrencilerin eğitimine odaklanarak, bu küresel hedeflere ulaşmada atılacak adımlara ışık tutmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, ilkokullarda Geçici Koruma Altındaki Suriyelilerin Aile Durumu ve Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki konulu bu yüksek lisans projesi, Türkiye'deki eğitim sistemi için değerli bilgiler sağlayarak, daha adil ve kapsayıcı bir eğitim ortamının oluşturulmasına katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

Suriyelilerin Türkiye'ye etkileri

Suriyeli mülteci krizinden siyasi, toplumsal ve ekonomik olarak etki alan ülkelerin en başında Türkiye gelmektedir. Sürekli artan göç oranı Türkiye içerisinde bazı reaksiyonları meydana getirmiştir. Bu kapsamda Suriyeli bireylerin Türkiye'ye etkileri; toplumsal, iktisadi ve güvenlik kategorileri altında ele alınabilir (Tunç, 2015:29-63). Suriyeliler ile Türk halkı arasında farklı

kültür, dil ve yaşam tarzları sebebiyle meydana gelen sorunların, Suriyeli bireylere yönelik tepkilerin en kritik nedenlerinden biri olduğu düşünülmektedir. Bu durum ise toplumsal etki kapsamında uyum ve kabul sürecini zora sokmaktadır (Oytun ve Gündoğar, 2015:1-40). Bir başka yönden göçün ardından meydana gelen evlilikler ve çok kültürlülük sosyal uyumlamaya sebep olmaktadır. Ancak ülkemizdeki 15 Suriyeli bireylerin meydana getirdiği tehdit ve risklerin de çok fazla olduğu gözlenebilir. Yaygın olarak Suriyelilerin meydana gelen toplumsal etkileri; bireysel tehdit, kentlere yönelik tehditler ve toplumsal tehditler kategorileri altında anlatılabilir. (Tunç, 2015). Bu tehditler aşağıda açıklanmıştır.

1. Bireysel tehdit: Suriyelilerin göçtükleri yerleşim yer yerlerinde hayat tarzlarından ve farklı kültürlerden kaynaklanan gayri resmi evlilikler yaşanmakta, çok eşlilik, nüfusa kayıtsız bireyler gibi sorunlar oluşturmaktadır. Bu durum ise Suriyelilere yönelik tepkiyi arttırmakta ve toplumsal olarak kabulü zor hale getirmektedir (Oytun ve Gündoğar, 2015:1-40).

2. Kente Yönelik Tehdit: Suriyeliler iktisadi sebeplerle daha az kira ödeyebilecekleri kent merkezlerinden uzak yaşam standarttı düşük, metruk yapıların olduğu mahallelere gitmektedirler. Bu ise gecekondü oranının ve çarpık kentleşmenin artmasına yol açmasının yanında onların şehirlere adapte olmasını zorlaştırmaktadır (Tunç, 2015:26-63).

3. Toplumsal Tehdit: Suriyelilerin göç ettikleri şehrin sosyal yapısı ile sahip oldukları yaşam tarzı, giyim, etnik köken gibi özellikleri arasında çarpık bir ilişki vardır. Suriyelilerin etnik özellikleri şehrin sosyal yapısından farklılık gösterdikçe göç edilen bölge halkının Suriyelileri risk ve tehdit olarak görme hissi ve güvensizlik duygusu artmakta, mezhepsel ve etnik ayrışmalar oluşmaktadır (Oytun ve Gündoğar, 2015:1-40).

Suriyeli çocukların eğitimi

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğünden ulaşılan verilere göre 30 Kasım 2023 tarihi itibarıyla Türkiye’de geçici koruma kapsamında kayıt altına alınan Suriyeli mülteci sayısı toplam 3.237.585 kişiye ulaşmıştır. Bunların 1.691.426’sı erkeklerden, 1.546.159’u ise kadınlardan oluşmaktadır. Aynı verilere göre Türkiye’deki kayıtlı Suriyelilerin %49,5’i (1.603.046) 0-18 yaş aralığındaki çocuklardan oluşmaktadır (GİGM, 2023). Neredeyse yarıya yakını eğitim çağında olan Suriyeli çocukların okul hayatına katılması büyük bir önem arz etmektedir. MEB, Suriyeli çocukların eğitimi için bireylerin en tabii hakkı olması mantığı ve eşitlikçi bir anlayışla her alanda ihtiyaç duydukları eğitim hizmetleri faaliyetlerini yerine getirmektedir. Bakanlık geçici koruma altındaki Suriyeli çocukların topluma adaptasyonunu sağlamak için çalışmalar yapmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı’nın Suriyeli sığınmacı öğrencilerin eğitimi konusunda yaptığı en önemli projelerden biri de “Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonunun desteklenmesi Projesi”dir. (PİCTES) PİCTES projesi kapsamında 6000 civarı geçici sözleşmeli öğretmen çalışmaktadır. Bu öğretmenlerin branşlara göre dağılımı; sınıf öğretmeni, Türk dili ve edebiyatı öğretmeni, Arapça öğretmeni, Türkçe öğretmeni, rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmeni şeklindedir. Proje için atanan öğretmenler Suriyeli öğrencilerin eğitim ve entegrasyonu bağlamında çeşitli eğitimler almışlardır. 2016 yılında 2 yıllık süreyle hayata geçirilen Avrupa Birliği destekli proje 2018 yılında 3 yıl daha uzatılarak 2021 yılına, yeni uzatma ile 2025 yılına kadar devam edecektir. PİCTES projesiyle Suriyeli öğrencilere Türkçe ve Arapça eğitimleri, destekleme eğitimleri, kırtasiye ders kitabı yardımları, taşıma hizmetleri, rehberlik ve danışmanlık faaliyetleri okul ve GEM’lere temizlik güvenlik ve personelinin sağlanması ve öğretmen eğitimleri gibi faaliyetler yürütülmektedir (MEB,2023).

Suriyeli çocukların eğitime yönelik mevzuat incelendiğinde ilk olarak “Ülkemizde Kamp Dışında Misafir Edilen Suriye Vatandaşlarına Yönelik Tedbirler” başlıklı MEB Genelgesinin 26 Nisan 2013 tarihinde yayımlandığı, ardından bu genelgenin genişletilmesiyle 26 Eylül 2013 tarihli “Ülkemizde Geçici Koruma Altında Bulunan Suriye Vatandaşlarına Yönelik Eğitim Öğretim Hizmetleri” ve 23 Eylül 2014 tarihli “Yabancılara Yönelik Eğitim Öğretim Hizmetleri” genelgelerinin 18 yayımlandığı görülmektedir. Yayımlanan son genelge ile Suriyeli çocuklara sunulacak eğitim hizmetleri güvence altına alınarak belli bir standarda bağlanmıştır. Bu sayede Türkiye’deki geçici koruma statüsündeki çocuklar, yalnızca Geçici Eğitim Merkezlerine (GEM) değil Türkiye’deki resmi okullara da yasal olarak kaydolma hakkı kazanmışlardır. MEB, 2023 yılı verilerine göre 1.603.046 olan Suriyeli eğitim çağındaki nüfusun 790 bini Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi okullara kaydedilmiş olup kaydedilme çalışmaları devam etmektedir. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmi okullarda kitlesel göçle Türkiye’ye gelen 790 bini Suriyeli, 187 bini diğer etnik kökenli olmak üzere toplam 977 bin öğrenci Türkçe müfredatla öğretim görmektedir.

Bu araştırmada Suriyeli öğrencilerin ve ailelerinin dil sorunu akademik başarıları üzerinde etkisi nasıldır? Suriyeli ailelerin ekonomik durumu ve buna bağlı devamsızlık sorunlarının öğrencilerin okul başarılarına etkisi nasıldır? Suriyeli ailelerin okul yaşamına katılım düzeyi ve akademik başarıları arasındaki ilişki nasıldır? Konularında öğretmen, veli ve öğrenci görüşlerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla katılımcılara aşağıda belirtilen sorular yöneltilmiş ve yanıtları aranmıştır:

Aile

1. Aileler olarak, çocuklarınızın Türkçe öğrenme sürecinde yaşadığınız zorluklar ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
2. Aileler olarak, çocuklarınızın Türkçe öğrenme sürecini desteklemek için neler yapmaktasınız?
3. Aileler olarak, çocuklarınızın akademik başarılarını artırmak ve dil sorunlarını aşmak için ihtiyaç duyduğunuz kaynaklar ve destekler hakkında önerileriniz nelerdir?
4. Aileler olarak, ekonomik durumunuzun çocuklarınızın eğitime ve okul başarılarına etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?
5. Aileler olarak, ekonomik sıkıntılarınızın çocuklarınızın okula düzenli olarak devam etme ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
6. Aileler olarak, ekonomik sıkıntılarınızın çocuklarınızın ders kitaplarına erişim ve diğer eğitim kaynaklarına ulaşımı üzerindeki etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?
7. Aileler olarak, ekonomik sıkıntıları aşmak ve çocuklarınızın okul başarılarını artırmak için gereken destekler ve politikaların gerekliliği ile ilgili önerileriniz nelerdir?
8. Aileler olarak, çocuklarınızın okul etkinliklerine ve öğrenme sürecine katılım düzeyinizin, çocuklarınızın akademik başarılarına etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?

9. Aileler olarak çocuklarınızın akademik başarılarını artırmak için okulda hangi etkinliklere katılıyorsunuz?

10. Suriyeli aileler olarak, okul topluluğuna daha fazla katılım sağlamak ve çocuklarınızın okul başarılarını artırmak için nelere ihtiyaç duyuyorsunuz?

Öğretmen

1. Suriyeli öğrencilerin Türkçe dil becerilerinde yaşadıkları zorlukların öğrencilerinizin akademik başarılarına etkisi hakkında görüşleriniz nelerdir?

2. Suriyeli öğrencilerin dil sorunlarını ele almak ve dil becerilerini geliştirmek için neler yapıyorsunuz?

3. Suriyeli öğrencilerin ve ailelerinin dil sorunlarını ele almak ve akademik başarılarını artırmak için öğretmenler olarak ihtiyaç duyduğunuz kaynaklar ve destekler nelerdir?

4. Suriyeli öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumu, öğrencilerin okul başarıları üzerinde nasıl bir etki yaratıyor?

5. Suriyeli öğrencilerin okula devamsızlık sorununu etkileyen faktörlerin öğrencilerin akademik başarılarına etkisi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?

6. Suriyeli öğrencilerin ekonomik sıkıntılarını aşmalarına yardımcı olmak ve okul başarılarını artırmak için ne tür destek ve kaynaklara ihtiyaç duyduğunuzu düşünüyorsunuz?

7. Suriyeli ailelerin okul yaşamına katılım düzeyi ile öğrencilerin akademik başarıları arasındaki ilişki ile ilgili görüşleriniz nelerdir?

8. Suriyeli ailelerin okul ile iletişim kurma ve öğretmenlerle iş birliği yapma düzeyi, öğrencilerin akademik başarılarına nasıl katkıda bulunmaktadır?

9. Suriyeli ailelerin okul topluluğuna daha fazla katılım sağlamak ve öğrencilerin akademik başarılarını artırmak için ne gibi desteklere ihtiyaç duymaktasınız?

Öğrenci

1. Türkçe dilini öğrenme sürecinde yaşadığınız zorluklar nelerdir?

2. Ailenizin, sizin okul çalışmalarınıza katkısı oluyor mu? Açıklar mısınız?

3. Ailenizde konuşulan dilin derslerinizi anlama ve öğrenme süreciniz üzerindeki etkisi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?

4. Ailenizin ekonomik durumu, okula gitme ve öğrenme sürecinizi nasıl etkiliyor?

5. Derslerinize düzenli olarak katılmanızı etkileyen ekonomik zorluklar ders başarınıza nasıl yansıyor?

6. Sizce ekonomik durumunuzun okul başarınız üzerindeki etkisini azaltmak veya aşmak için neler yapılabilir?
7. Aileniz okuldaki hangi etkinliklere katılıyor?
8. Ailenizin okul yaşamına daha fazla katılım sağlaması sizin akademik başarınıza ne gibi katkıda bulunabilir? Görüşlerinizi açıklayabilir misiniz?
9. Akademik başarılarınızı artırmak için aile ve okul iş birliği ile ilgili önerileriniz nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın deseni

Bu araştırmada, nitel araştırma deseni olarak durum çalışması deseni uygulanmıştır. Durum çalışmaları; gerçek hayatta var olan olayları derinlemesine araştırmak, incelemek amacıyla yapılmaktadır (Creswell, 2013a). Nitel durum çalışmasının en temel özelliği bir ya da birkaç durumun derinliğine incelenmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 73). Durum çalışması görgül bir incelemedir. Bu araştırma yöntemi, güncel bir örnek olayı ya da durumu ayrıntılı, bağlam ve durum arasındaki sınırlar belirgin olmadığında kendi gerçek durumunda, otantik ortamda araştırmakla ilgilidir (Yin ,2014 : 17; Akt. Saban ve Ersoy, 2016: 118). Araştırmada durum çalışması deseni kullanılarak, Suriyeli sığınmacı öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin sınıf öğretmenlerinin, velilerin ve öğrencilerin görüş ve deneyimlerini derinlemesine ortaya koymak amaçlanmıştır.

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubu seçilirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi uygulanmıştır. Bu örnekleme yöntemindeki temel anlayış önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 122). Ölçüt örnekleme yöntemiyle araştırmanın amacına uygun olarak çalışma grubunu belirlemek için Ankara İli Polatlı İlçesinde yer alan Bedriye Halil Naci Mihçioğlu ilkokulu tercih edilmiştir. Bu ölçütün belirlenmesinin nedeni Suriyeli öğrenci sayısının fazla olduğu okulda karşılaşılan sorunların daha belirgin ve çeşitli olmasıdır. Araştırmada gönüllülük esasına göre on sınıf öğretmeni, yirmi veli ve yirmi öğrenci ile görüşme sağlanmıştır. 1.sınıf öğrencileri cevap vermekte zorlandıkları için görüşme sağlanamamıştır.2.,3.ve 4.sınıf öğrencileri ile görüşmeler yapılmıştır. Çalışma grubunda katılımcıların isimleri kullanılmamıştır. Katılımcı öğretmenlerin görüşme sırasına göre yapılan kodlamada öğretmenlere isimleri yerine Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10 kodları verilmiştir.

Tablo 1.Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik değişkenleri

Kod	Cinsiyet	Yaş Aralığı	Eğitim Durumu	Mesleki Kıdem Aralığı
Ö1	Kadın	20-30	Lisans	6-10 yıl
Ö2	Kadın	41 ve üzeri	Lisans	21 ve üzeri
Ö3	Kadın	41 ve üzeri	Lisans	21 ve üzeri
Ö4	Erkek	20-30	Lisans	0-5 yıl
Ö5	Erkek	41 ve üzeri	Lisans	21 ve üzeri
Ö6	Kadın	31-40	Lisans	11-20 yıl
Ö7	Kadın	41 ve üzeri	Lisans	21 ve üzeri
Ö8	Kadın	41 ve üzeri	Lisans	21 ve üzeri
Ö9	Kadın	41 ve üzeri	Lisans	21 ve üzeri
Ö10	Kadın	31-40	Y. Lisans	11-20 yıl

Bu çalışmaya 8 kadın 2 erkek öğretmen katılmıştır. Katılımcı öğretmen grubun büyük çoğunluğunu bayan öğretmenler oluşturmaktadır. Çalışmaya katılanların çoğunluğunun 21 yıl ve üzeri çalışanlar olduğu görülmektedir. Yüksek lisans yapmış ve göreve yeni başlamış birer öğretmen bulunmaktadır.

Tablo 2.Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik değişkenleri

Kod	Cinsiyet	Sınıf
Öğ1	Erkek	2. Sınıf
Öğ2	Kız	2. Sınıf
Öğ3	Kız	3.Sınıf
Öğ4	Kız	4.Sınıf
Öğ5	Kız	4.Sınıf
Öğ6	Kız	4.Sınıf
Öğ7	Kız	4.Sınıf
Öğ8	Erkek	2.Sınıf
Öğ9	Erkek	2.Sınıf
Öğ10	Erkek	3.Sınıf
Öğ11	Kız	3.Sınıf
Öğ12	Kız	2.Sınıf
Öğ13	Kız	3.Sınıf
Öğ14	Erkek	2.Sınıf
Öğ15	Erkek	3.Sınıf
Öğ16	Kız	3.Sınıf
Öğ17	Kız	3.Sınıf
Öğ18	Erkek	3.Sınıf
Öğ19	Erkek	2.Sınıf
Öğ20	Erkek	4.Sınıf

Öğrenci katılım grubunun 11 kız 9 erkek öğrenciden oluştuğu görülmektedir. 7 öğrencinin 2. Sınıf kademesinde, 8 öğrencinin 3. Sınıf kademesinde ve 5 öğrencinin de 4. Sınıf kademesinde eğitim aldığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. Araştırmaya katılan velilerin demografik değişkenleri

Kod	Cinsiyet	Yaş	Eğitim Durumu
V1	Kadın	31-40	Ortaokul
V2	Kadın	31-40	Lise
V3	Erkek	31-40	Lisans
V4	Kadın	31-40	İlkokul
V5	Kadın	31-40	İlkokul
V6	Kadın	20-30	Ortaokul
V7	Kadın	31-40	Ortaokul
V8	Kadın	20-30	İlkokul
V9	Erkek	41 ve üzeri	İlkokul
V10	Kadın	31-40	Ortaokul
V11	Kadın	31-40	Lise
V12	Kadın	31-40	Ortaokul
V13	Kadın	41 ve üzeri	Ortaokul
V14	Erkek	31-40	Ortaokul
V15	Erkek	31-40	Lise
V16	Kadın	31-40	Lise
V17	Kadın	31-40	Ortaokul
V18	Kadın	31-40	Ortaokul
V19	Kadın	20-30	Lise
V20	Kadın	31-40	Lise

Bu çalışmaya 16 Kadın 4 Erkek olmak üzere 20 veli katılım sağlamıştır. Katılanların çoğunluğunun kadın velilerden oluştuğu görülmektedir. Velilerin 15 tanesinin 31-40 yaş aralığında, 2 tanesinin 21-30 yaş aralığında ve 2 tanesinin de 41 ve üzeri yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. Lisans mezunu 1 adet veli bulunurken 6 adet lise mezunu, 9 adet ortaokul mezunu ve 4 adet ilkokul mezunu veli olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Veri toplama araçları

Araştırmada, alt problemlere ilişkin sorular yönelterek, sınıf öğretmenleri, aileler ve öğrencilerin deneyim ve görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşmelerde, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde; görüşme kılavuzu açık uçlu sorular olmakta olup, genellikle her katılımcıdan özgül veriler toplanmaktadır. Görüşmenin büyük bir bölümü açıklanması istenen sorular veya sorunlardan (Merriam, 2015:87) oluşması sebebiyle, araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formunun kullanılması tercih edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu, araştırmacının amacına hizmet edecek şekilde üç adet sınıf öğretmeni, 3 adet aile 3 adet öğrenci formu olmak üzere toplam 9 adet olarak geliştirilmiştir. Geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile araştırmacının;

- Suriyeli öğrencilerin ve ailelerinin dil sorunu akademik başarıları üzerinde etkisi nasıldır?
- Suriyeli ailelerin ekonomik durumu ve buna bağlı devamsızlık sorunlarının öğrencilerin okul başarılarına etkisi nasıldır?
- Suriyeli ailelerin okul yaşamına katılım düzeyi ve akademik başarıları arasındaki ilişki nasıldır?

problemlerine yanıt aranmaktadır.

Verilerin toplanması ve analizi

Veri toplama süreci Eylül-Aralık 2023 tarihleri arasında yüz yüze görüşmelerle gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar, gönüllü olarak araştırmaya katılmayı kabul etmişlerdir ve görüşmeler öncesinde araştırmanın önemi ve amacı hakkında bilgilendirilmişlerdir. Görüşmeler her katılımcıyla birebir olarak yapılmış olup, ortalama olarak 20-40 dakika süren ayrıntılı görüşmeler içermiştir. Araştırmacılar, her katılımcıya aynı sırayla sorulan hazırlanan soruları içeren bir görüşme formu kullanmışlardır. Bu form, katılımcıların deneyimleri, görüşleri ve düşüncelerini sistemli bir şekilde toplamak amacıyla tasarlanmıştır. Görüşmeler sırasında araştırmacılar, not almak için kalem ve kağıt kullanmış ve aynı zamanda görüşmeleri kaydetmişlerdir. Bu kayıtlar, daha sonra verilerin detaylı analizi için kullanılmıştır. Ayrıca, katılımcılara daha rahat bir ortam sağlamak amacıyla görüşmeler birebir olarak gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerin tamamlanmasının ardından, araştırmacılar elde ettikleri notları dijital ortama aktarmışlardır. Bu dijital notlar, daha fazla analiz için kaynak oluşturmuştur. Verilerin daha detaylı bir şekilde incelenmesi ve analiz için kayıtlar kapsamlı bir şekilde gözden geçirilmiştir.

Verileri analiz edebilmek için yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile görüşmeler gerçekleştirilmiş olup, elde edilen bulgular araştırmacı tarafından nitel veri analizi yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılarak yapılan kodlamalar, temalar ve ana bileşenler çerçevesinde bir araya getirilerek genellenmiş ve anlaşılabilir bir biçimde düzenlenmiştir. Çalışmada elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. İçerik analizi sırasında görüşmelerden elde edilen bilgiler özetlenerek bölümlendirilmiş ve gruplandırılmıştır. Gruplar incelenerek alt gruplar, alt gruplardan ise kodlar belirlenmiştir.

Bulgular

Suriyeli öğrencilerin ve ailelerinin dil sorunu akademik başarıları üzerinde etkisi nasıldır? Araştırma sorusuna ait bulgular.

Öğretmen

Analizlerden elde edilen bulgular sonucunda öğretmenlerin görüşleri ilk olarak “Suriyeli öğrencileri ve ailelerinin dil sorunu ve akademik başarı” kategorisi altında toplanmıştır. Öğretmenlerin bu başlık çerçevesindeki görüşleri Tablo 4’te sunulmuştur. Tablo 4’ten görüldüğü gibi, Suriyeli öğrencilerin ve ailelerinin dil sorunu ve akademik başarı üzerindeki etkisine ilişkin görüşlerinde; hiç dil bilmeme, devamsızlık, ifade zorluğu gibi nedenlerden bahsedilmiş ve yapılan uygulamalar ve önerilere yer verilmiştir.

Tablo 4. Suriyeli öğrenci ve ailelerinin dil sorunu ve akademik başarı öğretmen görüşleri

Kategori	Alt Kategori	Kod
Dil sorunu ve akademik başarı	A.K.1: Nedenleri	Kod 1: Hiç dil bilmeme Kod 2: Derse katılamama Kod 3: Anlaşılmakta zorluk Kod 4: Devamsızlık Kod5: Dersi takip edememe Kod 6: İfade zorluğu
	A.K.2: Yapılanlar	Kod 1: Soru sormak Kod2: Türk çocuklarla zorunlu iletişim Kod 3: Türklerle oyun Kod 4: Türkçe çizgi film Kod 5: Bol hikaye Kod 6: Kılavuz öğrenci
	A.K.3: Öneriler	Kod 1: Kılavuz kitap Kod 2: Dil Sınıfları Kod 3: Dil Kursları Kod 4: Tercüman Kod 5: Türkçe işitsel materyaller Kod 6: Ailelerin Türkçe öğrenimi Kod 7: Görevli yardımcı öğrenci Kod 8: Görseli bol öğretim materyali

Öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerin ve ailelerinin dil sorunu ve akademik başarıları üzerinde etkisine dair görüşlerine baktığımızda en çok Suriyeli öğrencilerin Türkçe dil öğrenimi konusunda geri olduklarından ve ailelerinin onları desteklememesinden kaynaklı yaşanan sıkıntılara vurgu yaptıkları görülmektedir.

“Türkçe bilmedikleri için derslere katılımda zorlanıyorlar. Okuduklarını anlamadıkları için problem de çözememekteler” (Ö9)

Öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerin dil sorunlarını ele almak ve dil becerilerini geliştirmeye ilişkin görüşleri incelendiğinde; ailelerle sürekli iletişim halinde olma, soru sorma, Türk çocuklarla zorunlu iletişim kurma, oyun yöntemi, Türkçe çizgi film izletme, bol bol hikâye kitabı okuma, Türkçeyi iyi bilen çocukları tercüman olarak seçme gibi bulgular elde edilmiştir. Bu konuya dair bir öğretmen görüşü şu şekildedir:

“Harfleri ezberletiyorum. Teneffüslerde arkadaşları ile Türkçe konuşmasına teşvik ediyorum. Kelime yazdırırken karşılık gelen nesneyi gösteriyorum. Aileleri evde ülkemize ait çizgi filmler izletmelerine teşvik ediyorum.” (Ö4)

Öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerin ve ailelerinin dil sorunlarını ele almak ve akademik başarıyı arttırmak için ihtiyaç duydukları kaynaklar ve desteklerin neler olduğuna dair görüşleri incelendiğinde; Suriyeli ailelere ve öğrencilere yönelik kılavuz kitaplar, uyum sağlayabilecekleri dil kursları, okullarda iletişim sağlayabilecek tercüman, Türkçe işitsel materyaller, öncelikle

Suriyeli ailelerin Türkçe öğrenimi, görevli yardımcı öğrenci, görseli bol öğretim materyali, önceliği Türkçe öğretimi olan dil sınıfları oluşturulması gibi bulgular elde edilmiştir. Bu konuya dair bir öğretmen görüşü ise şu şekildedir:

“Dil Probleminin 1. Sınıf hatta okul öncesinde çözüm sürecine dahil edilip dil sınıfları oluşturulup çözülmesi zaman kaybını azaltacaktır.” (Ö3)

Öğrenci

Analizlerden elde edilen bulgular sonucunda öğrencilerin görüşleri ilk olarak “Suriyeli öğrencileri ve ailelerinin dil sorunu ve akademik başarı” kategorisi altında toplanmıştır. Öğrencilerin bu başlık çerçevesindeki görüşleri Tablo 5’te sunulmuştur. Tablo 5’ten görüldüğü gibi, Suriyeli öğrencilerin ve ailelerinin dil sorunu ve akademik başarı üzerindeki etkisine ilişkin görüşlerinde; Türk Alfabesinin onlara zor gelmesi, konuşma sırasında yaşadıkları zorluklar, okuduğunu anlayamama ve yazma zorluklarına yer verilmiştir.

Tablo 5. Suriyeli öğrenci ve ailelerinin dil sorunu ve akademik başarı öğrenci görüşleri

Kategori	Alt Kategori	Kod
Dil sorunu ve akademik başarı	A.K.1: Yaşanan Zorluklar	Kod 1: Türk Alfabesinin zorluğu Kod 2: Konuşma zorluğu Kod 3: Okuduğunu anlamada zorluk Kod 4: Yazmada yaşanan zorluk
	A.K.2: Ailenin destek konusu	Kod 1: Anlaşılmayan konuların tekrarı Kod 2: Ödevlere yardım Kod 3: Okuma Kod 4: Evde Türkçe konuşmak
	A.K.3: Aile de konuşulan dilin etkisi	Kod 1: İki dili de anlayanlar Kod 2: Türkçe anlayamayanlar Kod 3: Evde Türkçe konuşanlar

Suriyeli öğrencilerin ve ailelerinin dil sorunu ve akademik başarıları üzerinde etkisine dair görüşlerine baktığımızda en çok öğrencilerin okuma ve yazma konusunda sıkıntı yaşadığı belirtiliyor. Aynı zamanda Türkçe alfabesinin onlara zor geldiği ve Türkçe konuşmakta da sıkıntı yaşadıklarına dair de görüşler bildiriliyor. Bu konuda bir öğrenci görüşü ise şu şekildedir.

“En çok yazarken zorluk yaşadım” (Öğ19)

Suriyeli öğrencilerin ailelerinin onlara en çok hangi konularda destek olduklarına dair görüşleri incelendiğinde ailelerin en çok ödevlerinde yardımcı oldukları belirtiliyor. Bazı ailelerin ise evde okulda işlenen konuları tekrar ettikleri ve okuma yaptırdıkları da bulgular arasında yer alıyor. Bu konuda bir öğrenci görüşü şu şekilde:

“Annem ve babam ödevlerimi yapmama yardımcı oluyorlar” (Öğ10)

Suriyeli öğrencilerin ailelerinde konuşulan dilin akademik başarı üzerine etkisi incelendiğinde bazı ailelerin evde hiç Türkçe konuşmadığını bu yüzden Türkçeyi anlayamadıkları, bazı ailelerin ise evde Türkçe konuştukları için öğrencilerin her iki dili de anladıkları bulgularına ulaşılmıştır. Bu konuda bir öğrenci görüşü şu şekildedir.

“Evde kardeşimle Türkçe konuşuyoruz bu yüzden Türkçeyi de anlayabiliyorum” (Öğ8)

Aile

Analizlerden elde edilen bulgular sonucunda ailelerin görüşleri ilk olarak “Suriyeli öğrenci ve ailelerinin dil sorunu ve akademik başarı” kategorisi altında toplanmıştır. Ailelerin bu başlık çerçevesindeki görüşleri Tablo 6’da sunulmuştur. Tablo 6’dan görüldüğü gibi, Suriyeli öğrencilerin ve ailelerinin dil sorunu ve akademik başarı üzerindeki etkisine ilişkin görüşlerinde; yaşanan zorluklara, öğrenciyi destekledikleri konulara ve destek duydukları konulara yer verilmiştir.

Tablo 6. Suriyeli öğrenci ve ailelerinin dil sorunu ve akademik başarı veli görüşleri

Kategori	Alt Kategori	Kod
Dil sorunu ve Akademik başarı	A.K.1: Yaşanan Zorluklar	Kod 1: Dil bilmemeleri Kod 2: Konuşma zorluğu Kod 3: Alfabe zorluğu Kod 4: Okuma zorluğu
	A.K.2: Ailenin öğrenciyeye destek konusu	Kod 1: Yazmaya yardımcı Kod 2: Ödevler
	A.K.3: Ailelerin destek duyduğu konular	Kod 1: Okuma konusu Kod 2: Dil Kursu İhtiyacı Kod 3: Türk arkadaşlar Kod 4: Öğretmenin bire bir ilgisi

Suriyeli ailelerinin dil sorunu ve akademik başarıları üzerinde etkisine dair görüşlerine baktığımızda en çok dil bilmemeleri ve okuma konusunda sıkıntı yaşadıkları görüşlerine yer verilmiştir. Aynı zamanda Türkçe alfabenin onlara zor geldiği ve Türkçe konuşmakta da sıkıntı yaşadıklarına dair de fikir belirtmişlerdir. Bu konuda bir veli görüşü ise şu şekildedir.

“Dil bilmememiz zorluk yaşamamıza sebep oluyor” (V18)

Suriyeli ailelerinin öğrencilere Türkçe öğrenme sürecinde en çok hangi konularda destek olduklarına dair görüşleri incelendiğinde ailelerin en çok ödev ve yazma konularında yardımcı oldukları belirtiliyor. Bu konuda bir aile görüşü ise şu şekilde:

“Ders ve ödev konusunda yardım ediyoruz. Bildiğimiz kadar Türkçe konuşuyoruz” (V6)

Suriyeli ailelerin öğrencilerin akademik başarılarını arttırmak üzere destek duydukları konulara dair görüşleri incelendiğinde en çok okuma konusunda desteğe ihtiyaç duydukları belirtilmiştir. Bu konularda dil kurslarına ihtiyaç duyulduğu ve öğrencilerin sınıf

öğretmenlerinin bire bir ilgisine ihtiyaç duyulduğuna dair görüş bildirmişlerdir. Bu konuda bir veli görüşü şu şekildedir.

“Öğretmenin bire bir ilgilenmesine ihtiyaç duyuyoruz” (V13)

Suriyeli ailelerin ekonomik durumu ve buna bağlı devamsızlık sorunlarının öğrencilerin okul başarılarına etkisi nasıldır? Araştırma sorusuna ait bulgular.

Öğretmen

Analizlerden elde edilen bulgular sonucunda öğretmenlerin görüşleri ilk olarak “Suriyeli ailelerin ekonomik durumu ve buna bağlı devamsızlık sorunlarının öğrencilerin okul başarılarına etkisi” kategorisi altında toplanmıştır. Öğretmenlerin bu başlık çerçevesindeki görüşleri Tablo 7’de sunulmuştur. Tablo 7’den görüldüğü gibi, Suriyeli ailelerin ekonomik durumu ve buna bağlı devamsızlık sorunlarının öğrencilerin okul başarılarına etkisine ilişkin görüşlerinde; devamsızlık, ekonomik durum, aile desteğinin eksikliği gibi nedenlerden bahsedilmiş ve yapılan uygulamalar ve önerilere yer verilmiştir.

Tablo 7. Suriyeli ailelerin ekonomik durumu ve devamsızlık sorunlarının okul başarılarına etkisi öğretmen görüşleri

Kategori	Alt Kategori	Kod
Ekonomik Durum, Devamsızlık ve Akademik Başarı	A.K.1: Nedenleri	Kod 1: Materyal ve araç gereç desteğinin olmaması Kod 2: Öğrencinin çalışmasına bağlı devamsızlık Kod 3: Ev ortamının düzensizliği Kod 4: Beslenme eksikliği Kod 5: Ailenin öğrenciyi takipsizliği Kod 6: Kardeş bakımına bağlı devamsızlık
	A.K.2: Yaşanılan Durum	Kod 1: Devamsızlığın çokluğu Kod 2: Öğrenci başarısına ket Kod 3: Konulardan geri kalma Kod 4: Aile ilgisizliği Kod 5: Öğrenileni unutma Kod 6: Okula aidiyetin olmaması
	A.K.3: Öneriler ve destek duyulanlar	Kod 1: Devam takibi Kod 2: Veli desteği ve iş birliği Kod 3: Maddi destek Kod4: Okul materyallerinin temini

Tablo 7 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin Suriyeli ailelerin ekonomik durumu ve buna bağlı devamsızlık sorunlarının öğrencilerin okul başarılarına etkisine dair bulgular incelendiğinde öğrencilerin; devamsızlıktan, aile ilgisizliğinden ve ekonomik problemlerden kaynaklı akademik başarı düşüklüğü yaşadıkları görülmektedir. Nedenler alt kategorisi incelendiğinde materyal ve araç gereç desteğinin olmaması, öğrencinin çalışmasına bağlı devamsızlık, ev ortamının düzensizliği, beslenme eksikliği, ailenin öğrenciyi takipsizliği, kardeş bakımına bağlı devamsızlık bulguları elde edilmiştir. Bu konuya dair bir öğretmen görüşü şu şekildedir:

“Genel olarak ekonomik durumları düşüktür. Bu tür ailelerde eğitimden çok maddiyat ön plandadır. Ekonomik durum düşük olduğu için de kültür, eğitim vb. alanlarda seviye çok düşük oluyor. Okuyan öğrencilerin sınıfta eşya temini, beslenme vb. sorunları oluyor.” (Ö2)

Yaşanılan durum alt kategori bağlamında öğretmenler; öğrenci devamsızlığının çokluğundan, öğrenci başarısına ket vurulmasından, öğrencinin konulardan geri kalmasında ailelerin ilgisizliğinden ve devamsızlığa bağlı konuları pekiştiremeyip öğrenilen konuların da unutulmasından, öğrencinin okula aidiyetin olmamasından yana fikir belirtmişlerdir. Bu konuya dair bir öğretmen görüşü şu şekildedir:

“Çalıştırılmaları, okula gereken önemin verilmemesi, dil sorunundan kaynaklanan iletişim sorunları sonucunda çocuğun kendini okula ait hissetmemesi ve akademik başarının düşük olması devamsızlık nedenlerindedir.” (Ö9)

Öneriler ve destek duyulanlar alt kategorisinde öğretmenler; devam takibinin sağlanmasından, veli desteği ve iş birliğinin gerekliliğinden, ailelere daha fazla maddi destek sağlanmasının gerekliliğinden ve okul materyallerinin teminine yönelik destek istediklerine dair görüş belirtmişlerdir. Örnek öğretmen görüşlerden biri aşağıda gösterilmiştir:

“Devam sorunu mutlaka halledilmeli, dil sorununun destek sağlanmalı, kaldıkları ortam sağlıksız ve ekonomi durumları çok zayıf, aileler ile sürekli görüşülerek destek istenilmeli ve onları da işin içine katmalıyız. Aileleri de eğitim konusunda yönlendirmeliyiz.” (Ö5)

Öğrenci

Analizlerden elde edilen bulgular sonucunda öğrencilerin görüşleri ilk olarak “Suriyeli öğrencilerin ekonomik durumu, devamsızlık süreci ve akademik başarı” kategorisi altında toplanmıştır. Öğrencilerin bu başlık çerçevesindeki görüşleri Tablo 8’de sunulmuştur. Tablo 8’den görüldüğü gibi, Suriyeli öğrencilerin görüşlerine göre ailelerin ekonomik durumları iyileştikçe devamsızlık oranları düşüyor ve akademik başarı artıyor.

Tablo 8. Suriyeli öğrencilerin ekonomik durumu, devamsızlık ve akademik başarı öğrenci görüşleri

Kategori	Alt Kategori	Kod
Ekonomik durum Devamsızlık ve akademik başarı	A.K.1: Ekonomik durum ve devamsızlık	Kod 1: Maddi durum iyi devamsızlık yok
	A.K.2: Ekonomik durum ve ders başarısı	Kod 1: ihtiyaçlar karşılanıyor Kod 2: Olumlu etkiliyor.

Suriyeli öğrencilerin ekonomik durumu, devamsızlık süreci ve akademik başarı ya dair görüşleri incelendiğinde ailelerin ekonomik durumları iyileştikçe öğrencilerin devamsızlık oranının düştüğüne dair bulgulara ulaşılmıştır. Bu konuya dair bir öğrenci görüşü şu şekildedir.

“Ekonomik durumumuz iyi. Kitap ve defter alabiliyorlar okula düzenli gidiyorum.” (Öğ20)

Suriyeli öğrencilerin ekonomik durumu, devamsızlık süreci ve akademik başarı ya da görüşleri incelendiğinde ailelerin ekonomik durumları iyileştikçe öğrencilerin devamsızlık oranının düştüğü, ihtiyaçlarının karşılandığı ve akademik başarının arttığına dair bulgularına ulaşılmıştır. Bu konuya dair bir öğrenci görüşü şu şekildedir.

“Kitap, defterlerim ve okul ihtiyaçlarım alındığı için ekonomik zorluk yaşamıyoruz ve bu durumun ders başarıma olumlu etkisi var.” (Öğ15)

Aile

Analizlerden elde edilen bulgular sonucunda ailelerin görüşleri ilk olarak “Suriyeli ailelerin ekonomik durumu ve devamsızlık” kategorisi altında toplanmıştır. Ailelerin bu başlık çerçevesindeki görüşleri Tablo 9 'da sunulmuştur. Tablo 9'dan görüldüğü gibi, Suriyeli aileler ekonomik durumunun devamsızlık sorunu üzerinde herhangi bir etkisi olmadığına dair görüş bildirmişlerdir. Aynı zamanda ekonomik durum düzeldikçe ihtiyaçlar daha kolay karşılanmakta ve yardımcı kaynaklara ulaşım kolaylaşmaktadır. Aileler maddi yardım, okul ihtiyaçlarının karşılanması ve yardımcı kaynak dağıtımını konusunda destek duyduklarına dair de görüş belirtmişlerdir.

Tablo 9. Suriyeli ailelerin ekonomik durumu ve akademik başarı veli görüşleri

Kategori	Alt Kategori	Kod
Ekonomik Durum, Devamsızlık ve Akademik Başarı	A.K.1: Ekonomik durum ve devamsızlık	Kod 1: Maddi durum iyi devamsızlık yok Kod 2: Maddi durum kötü devamsızlık yok
	A.K.2: Ekonomik durum ve kaynaklara erişim	Kod 1: ihtiyaçlar karşılanıyor Kod 2: Yardımcı kaynak alınamıyor Kod 3: ihtiyaçlar karşılanamıyor
	A.K.3: Ekonomik sorunları aşmak için destek duyulanlar	Kod 1: Maddi yardım Kod 2: Okul ihtiyaçlarının karşılanması Kod 3: Ek yardımcı kaynak verilmesi

Suriyeli ailelerin ekonomik durumu, devamsızlık süreci ve akademik başarı ya da görüşleri incelendiğinde ailelerin ekonomik durumları ile öğrencilerin devamsızlık oranının bir bağlantısının olmadığına dair bulgulara ulaşılmıştır. Bu konuya dair bir aile görüşü şu şekildedir.

“Ekonomik durumumuz kötü ama bu durum okula devam etmesine engel olmuyor.” (V20)

Suriyeli ailelerin ekonomik durumu ve kaynaklara erişimlere dair görüşleri incelendiğinde ailelerin ekonomik durumları iyileştikçe öğrencilerin yardımcı kaynaklara daha kolay ulaşabildiği bulguları elde ediliyor. Ekonomik durum kötüleştikçe aile yardımcı kaynak ve kitap alamadığını belirtiyor. Bu konuya dair bir veli görüşü şu şekildedir.

“Ekonomik sıkıntılarımız var. Benim 3 çocuğum var ve onlara kitap alamıyorum.” (V15)

Suriyeli ailelerin ekonomik sıkıntıları aşmak ve kaynaklara erişimlerini desteklemek amacıyla önerilerine göz attığımızda ailelerin ekonomik durumlarını iyileştirmek amacıyla maddi yardım istediğini ve okulların ekstra kaynak dağıtmalarını gerektiğine dair görüş bildirdikleri gözlemlenmiştir. Bu konuya dair bir veli görüşü şu şekildedir.

“Okul ihtiyaçları konusunda maddi yardım istiyoruz devlet bize daha çok kaynak kitap verebilir” (V3)

Suriyeli ailelerin okul yaşamına katılım düzeyi ve akademik başarıları arasındaki ilişki nasıldır? Araştırma sorusuna ait bulgular

Öğretmen

Analizlerden elde edilen bulgular sonucunda öğretmenlerin görüşleri ilk olarak “Suriyeli ailelerin okul yaşamına katılım düzeyi ve akademik başarıları” kategorisi altında toplanmıştır. Öğretmenlerin bu başlık çerçevesindeki görüşleri Tablo 10’da sunulmuştur. Tablo 10’dan görüldüğü gibi, öğretmenler Suriyeli ailelerin okul yaşamına katılım düzeyi ve akademik başarıları üzerindeki etkisine ilişkin görüşlerinde iletişim problemlerinden, dil bilmemelerinden ve iş birliği sağlanmaması gibi nedenlerden bahsedilmiş, yapılan uygulamalar ve önerilere de yer verilmiştir.

Tablo 10. Suriyeli ailelerin okul yaşamına katılım düzeyi ve akademik başarı öğretmen görüşleri

Kategori	Alt Kategori	Kod
Ailelerin okul yaşamına katılım düzeyi ve akademik başarı	A.K.1: Genel görüş	Kod 1: İş birliğine bağlı başarı Kod 2: Özgüven artışı Kod 3: Devam takibine bağlı başarı Kod 4: Evde destek artmalı
	A.K.2: Genel Durum	Kod 1: İletişim güçlüğü Kod 2: İş birliğinin olmaması Kod 3: Dil problemi
	A.K.3: Öneriler ve destek duyulanlar	Kod 1: Aile desteği Kod 2: Devamsızlık takibi Kod 3: Aile ile sıkı iletişim Kod 4: Sınıf içi etkinliklere katılım Kod 5: Aileler için kurs ve eğitimler Kod 6: Ailelerin Türkçe öğrenimi Kod 7: Gönüllü tercüman

Tablo 10 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin Suriyeli ailelerin okul yaşamına katılım düzeyi ve akademik başarıları arasındaki ilişkiye dair bulgular incelendiğinde öğrencilerin; devamsızlıktan, aile ilgisizliği ve iş birliği olmamasından ve iletişim problemlerinden kaynaklı akademik başarı düşüklüğü yaşadıkları görülmektedir. Genel görüş alt kategorisi incelendiğinde okul aile iş birliği arttıkça başarının artışı, öğrencinin özgüven artışı yaşadığı, devamsızlık yapmadığı ve evde destek arttığı sürece akademik başarının arttığına dair bulguları elde edilmiştir. Bu konuya dair bir öğretmen görüşü şu şekildedir:

“Ailelerle iş birliği sağlandıkça, okula devam ettikleri sürece okul başarısı artmaktadır. İlgili ailelerin çocuklarında da başarı artmaktadır.” (Ö7)

Genel durum alt kategori bağlamında öğretmenler; ailelerle iletişim güçlüğü yaşadıklarını, iş birliğinin olmadığını ve ailelerin dil problemi yaşadığına dair fikir belirtmişlerdir. Bu konuya dair bir öğretmen görüşü şu şekildedir:

“Veliler ile iş birliğine girilmesi, doğru ve yeterli iletişim, ihtiyaç duyulduğu anda veliye ve öğretmene ulaşabilme imkânı akademik başarıyı olumlu etkiliyor. Ancak Suriyeli ailelere ulaşabilmek hepsi için mümkün olmuyor çoğu Türkçe dahi bilmiyor.” (Ö8)

Öneriler ve destek duyulanlar alt kategorisinde öğretmenler; aile desteği, Devamsızlık takibine önem verilmesi, aile ile sıkı iletişim, ailenin sınıf içi etkinliklere katılımı, aileler için kurs ve eğitimler, ailelerin Türkçe öğrenimi ve okullarda gönüllü tercüman gerekliliğinden bahsetmişlerdir. Örnek görüşlerden biri aşağıda gösterilmiştir:

“Ailelerin desteğine çok ihtiyaç duyuyoruz. Aileler mutlaka çocuğunun devam takibini yapmalı. Ailelerle sürekli iletişimde bulunulmalı yönlendirilmeli ama önce Türkçe öğrenmeleri sağlanmalı bu süreçte de okullarda gönüllü tercümanlar bulundurulabilir.” (Ö10)

Öğrenci

Analizlerden elde edilen bulgular sonucunda öğrencilerin görüşleri ilk olarak “Suriyeli ailelerin okul yaşamına katılım düzeyi ve akademik başarıları” kategorisi altında toplanmıştır. Öğrencilerin bu başlık çerçevesindeki görüşleri Tablo 11’de sunulmuştur. Tablo 11’den görüldüğü gibi, Suriyeli öğrencilerin okul yaşamına katılım düzeyi ve akademik başarıları üzerindeki etkisine ilişkin görüşlerinde; öğrencilerin gözünden ailelerin okula katılım süreçlerinden bahsedilmiş, yapılan uygulamalar ve önerilere yer verilmiştir.

Tablo 11. Suriyeli ailelerin okul yaşamına katılım düzeyi ve akademik başarı öğrenci görüşleri

Kategori	Alt Kategori	Kod
Ailelerin okul yaşamına katılım düzeyi ve akademik başarı	A.K.1: Aile Katılımı	Kod 1: Toplantı Kod 2: Törenler Kod 3: Sıkıntı yaşadığımda
	A.K.2: Aile katılımının artması	Kod 1: başarıyı etkilemez Kod 2: başarı artar Kod 3: Öğretmenle iletişim artar
	A.K.3: Öneriler	Kod 1: Okul sonrası kurs Kod 2: Aile daha fazla okula gelebilir. Kod 3: Sınıf içi etkinliklere katılım

Tablo 11 incelendiğinde öğrencilerin Suriyeli ailelerin okul yaşamına katılım düzeyi ve akademik başarıları arasındaki ilişkisine dair bulgular incelendiğinde öğrencilerin ailelerinin

genellikle toplantı, tören vb. günlerde ya da öğrenciyle ilgili bir durum yaşandığında okula geldiği bulgularına ulaşılmıştır. Bu konuya dair bir öğrenci görüşü şu şekildedir:

“Annem kardeşim olduğu için okula sık sık gelmiyor ama bazen törenlere beni izlemeye geliyor” (Öğ17)

Suriyeli öğrencilerin görüşleri incelendiğinde aile katılımının artmasının bazı öğrencilerin akademik başarısını arttıracığına dair bulgulara da ulaşılmıştır. Bu konuda bir öğrenci görüşü şu şekildedir:

“Annem sadece bir kez geldi daha çok gelse öğretmenle iletişimi artar” (Öğ12)

Suriyeli ailelerin okul yaşamına katılım düzeyi ve öğrencilerin akademik başarıları arasındaki ilişkiye dair öğrenci önerileri incelendiğinde öğrencilerin aileleri için kurslar talep ettikleri ve ailelerin okul yaşamına daha fazla katılım sağlamasına yönelik bulgulara ulaşılmıştır. Bu konuda bir öğrenci görüşü şu şekildedir.

“Kurs açılabilir. Annem daha fazla okula gelebilir” (Öğ16)

Aile

Analizlerden elde edilen bulgular sonucunda ailelerin görüşleri ilk olarak “Suriyeli ailelerin okul yaşamına katılım düzeyi ve akademik başarıları” kategorisi altında toplanmıştır. Ailelerin bu başlık çerçevesindeki görüşleri Tablo 12.’de sunulmuştur. Tablo 12’den görüldüğü gibi, Suriyeli ailelerin okul yaşamına katılım düzeyi ve öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisine ilişkin görüşlerinde; ailelerin hangi durumlarda okuldaki etkinliklere katılım sağladıkları, yapılan uygulamalar ve önerilere yer verilmiştir.

Tablo 12. Suriyeli ailelerin okul yaşamına katılım düzeyi ve akademik başarı veli görüşleri

Kategori	Alt Kategori	Kod
Ailelerin okul yaşamına katılım düzeyi ve akademik başarı	A.K.1: Aile katılımı ve akademik başarı	Kod 1: Katılım sağlıyor başarı yüksek Kod 2: Katılım sağlamıyor başarı etkilenmiyor
	A.K.2: Ailelerin katıldığı etkinlikler	Kod 1: Toplantı Kod 2: Kermes Kod 3: Tören
	A.K.3: Öneriler	Kod 1: Irkçılık yapılmaması Kod 2: Okul içi etkinlikler Kod 3: Kurs

Tablo 12 incelendiğinde aileler açısından Suriyeli ailelerin okul yaşamına katılım düzeyi ve öğrencilerin akademik başarıları arasındaki ilişkisine dair bulgular incelendiğinde ailelerinin ya hep okul yaşamına katılım sağladığı ya da okula hiç gitmediği bulgularına ulaşılmıştır. Gene aile görüşlerine göre okul yaşamına katılımları ile öğrenci başarısı arasında bir ilişki bulunmadığına dair fikir belirtenlerde olmuştur. Bu konuya dair bir aile görüşü şu şekildedir:

“Çok fazla okula gelemiyoruz. Annesi hiç Türkçe bilmiyor ben de çalışıyorum.” (V8)

Suriyeli ailelerin görüşleri incelendiğinde ailelerin genellikle toplantı, kermes ve törenlere katılım sağladığı bulgularına ulaşılmıştır. Bu konuda bir aile görüşü şu şekildedir:

“Varsa toplantı ve etkinliklere katılıyorum ama çok anlamıyorum” (V13)

Suriyeli ailelerin okul yaşamına katılım düzeyinin artmasına dair önerileri incelendiğinde ailelerin diğer veli ve öğrenciler tarafından ırkçılık yapılmaması, çeşitli kurslar ve okul etkinlikleri yapılmasına dair görüş bildirdikleri görülmüştür. Bu konuda bir aile görüşü şu şekildedir.

“İrkçilik olmamasına ihtiyaç duyuyorum. Kurslar açılabilir” (Öğ16)

Sonuç ve Tartışma:

Tartışma

Dil sorunları ve geçici koruma altındaki öğrencilerin eğitim sürecindeki durumu gibi konular, eğitim sistemleri ve toplumlar için önemli tartışma konularıdır. Özellikle Suriye'den göç eden öğrencilerin, yeni bir ülkeye adapte olurken dil engeliyle karşılaşmaları, eğitimlerini sürdürmelerini ve akademik başarı elde etmelerini zorlaştırmaktadır. Bu bağlamda, öğretmenlerin belirttiği gibi dil sorunları, öğrencilerin derse katılımını etkilemekte, iletişim sorunlarına neden olmaktadır. Öğrencilerin akademik performanslarını olumsuz yönde etkilemektedir. Öğretmenler, bu sorunları çözmek için çeşitli stratejiler önermişlerdir. Ancak, bu stratejilerin etkili olabilmesi için geniş kapsamlı bir destek ve iş birliği gerekmektedir.

Eğitim kurumları, öğretmenler, yerel yönetimler ve toplumun geneli, geçici koruma altındaki öğrencilere dil desteği, uyum programları ve kaynaklar sağlamak için birlikte çalışılmalıdır. Dil sorunlarına yönelik çözümler, dil kursları, tercümanlık hizmetleri gibi desteklerin yanı sıra öğrencilerin sosyal entegrasyonunu kolaylaştıracak etkinliklerin düzenlenmesini de içermelidir. Toplumun genel algısı ve kabulü de bu konuda oldukça önemlidir. Geçici koruma altındaki öğrencilerin eğitim süreçlerindeki zorlukları konusunda farkındalık yaratılması ve onlara karşı daha anlayışlı bir tutum benimsenmesi, entegrasyon sürecini kolaylaştıracaktır.

Sonuç olarak, dil sorunlarına odaklanarak öğrencilerin eğitimlerine destek olmak, sadece eğitim alanında değil aynı zamanda toplumun genel refahı için de önemlidir. İyi tasarlanmış ve uygulanabilir politikalar, öğrencilerin dil sorunlarını aşmalarına ve eğitimde başarılı olmalarına yardımcı olabilir, böylece onların topluma entegrasyonu da güçlenebilir.

Geçmiş araştırmalar, geçici koruma altındaki öğrencilerin eğitim süreçleri üzerine çeşitli açılardan incelenmiştir. Bu araştırmalar, öğrencilerin eğitim sistemlerine adaptasyonu, dil engelleri, kültürel farklılıkların etkisi, sosyal entegrasyon süreçleri gibi konuları ele almıştır. Özellikle Suriyeli öğrenciler gibi savaş veya çatışma bölgelerinden gelen öğrencilerin eğitim süreçlerinde yaşadıkları zorluklar ve çözüm önerileri sıkça araştırılmıştır.

Başar, Akan ve Çiftçi'nin (2018) araştırması, öğrencilerin öğrenme sürecinde dil ve iletişim sorunları yaşadıklarını belirlemiştir. Bu sorunlar, öğrencilerin sınıftan soyutlanmasına ve uyum sorunlarına neden olmuştur. Dil sorunu, öğrencilerin uyum sorunlarının bir sebebi olarak ortaya çıkmıştır. Aynı konuda yapılan diğer araştırmalardan, Bunar (2019) ve Almadani (2018)

tarafından yapılanlarda da mülteci öğrencilerin dil öğreniminde zorluklar yaşadığı ve bu durumun uyum sorunlarına yol açtığı tespit edilmiştir. Bu bilgiler, dil sorunlarının öğrencilerin uyum süreçlerini etkileyen önemli bir faktör olduğunu vurgulamaktadır.

Bu araştırmalar, geçici koruma altındaki öğrencilerin eğitim süreçlerinde dil sorunlarının ve iletişim engellerinin öğrenme süreçleri üzerindeki etkisini incelemiş, dil edinimi ve dil engellerini aşma stratejilerini ele almıştır. Ayrıca geçici koruma altındaki öğrencilerin sosyal ve duygusal ihtiyaçları, kültürel uyum süreçleri, eğitim politikalarının ve okullardaki destek programlarının etkinliği gibi konular da araştırma konuları arasındadır. Bu araştırmaların sonuçları, eğitim kurumlarına, politika yapıcılara ve topluma, göçmen öğrencilerin eğitim süreçlerini iyileştirmek ve entegrasyonlarını desteklemek için rehberlik sağlamak üzere kullanılabilir.

Suriyeli ailelerinin ekonomik durumu ile öğrencilerin devamsızlık sorunları arasındaki ilişki, eğitim sistemleri ve toplumlar için önemli bir tartışma konusudur. Öğretmenlerin belirttiği gibi, öğrencilerin devamsızlığının ardında ekonomik zorluklar, düzensiz ev ortamı, beslenme eksikliği gibi faktörler bulunmaktadır. Bu durumlar öğrencilerin eğitim süreçlerini ve akademik başarılarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Ancak, öğrenci ve aile görüşleri bu konuda farklı bir bakış açısı sunmaktadır. Öğrenciler, kendi maddi durumlarının iyi olduğunu ve devamsızlık yapmadıklarını ifade etmişlerdir. Aileler ise öğrenci devamsızlığı ile maddi durumları arasında doğrudan bir bağlantı olmadığını belirtmişlerdir.

Bu durum, devamsızlık sorununun tek bir nedenle açıklanamayacağını, farklı faktörlerin bir araya gelerek bu duruma yol açabileceğini göstermektedir. Ekonomik zorluklar, düzensiz ev ortamı gibi durumlar bir araya geldiğinde, öğrencilerin okula devamsızlık yapma olasılığını artırmaktadır. Ancak, her ailede ve her öğrencide durum farklılık gösterebilir.

Öğretmenlerin önerdiği gibi, düzenli devam takibi, veli desteği ve iş birliği gibi yöntemler, öğrencilerin devamsızlık sorunlarını azaltmada etkili olacaktır. Ayrıca, ailelerin talepleri doğrultusunda maddi destek sağlanması veya okul ihtiyaçlarının karşılanması gibi politikalar geliştirilmesi gerekmektedir.

Geçmiş araştırmalar, göçmen öğrencilerin eğitim süreçleri ve bu süreçlerde karşılaştıkları zorluklar üzerine çeşitli perspektiflerden yapılmıştır. Bu araştırmalar, göçmen öğrencilerin sosyal, kültürel, ekonomik ve akademik deneyimlerini incelemiş ve eğitim sistemlerine entegrasyonlarına yönelik çeşitli bulgular sunmuştur. Kanu (2008) ve Naidoo (2009) adlı araştırmacılar, savaş nedeniyle göçün mülteci öğrenciler üzerinde travmatik etkileri ve bu öğrencilerin yaşadığı sosyo-ekonomik sorunların eğitim süreçlerini olumsuz etkileyen faktörler olduğunu belirtmişler. Bu bulgular, mülteci öğrencilerin eğitim süreçlerinde dil sorunlarının ötesinde, savaşın travmatik etkileri ve sosyo-ekonomik zorluklar gibi başka faktörlerle de mücadele ettiğini göstermektedir. Bu tür zorlukların eğitim süreçlerini olumsuz etkileyebileceği vurgulanmaktadır. Eğitim kurumları ve politika yapıcıları, bu zorlukları anlamak ve çözmek için özel destek ve kaynakları sağlama konusunda duyarlı olması gerekmektedir.

Bu araştırma genellikle göçmen öğrencilerin karşılaştığı zorlukları anlamak, bu zorluklara uygun çözümler üretmek ve eğitim sistemlerini bu öğrencilerin ihtiyaçlarına göre iyileştirmek

amacıyla yapılmıştır. Geçmiş araştırmaların sonuçları, eğitimciler, politika yapıcılar ve toplumun geneli için rehberlik niteliği taşıyarak göçmen öğrencilerin eğitim süreçlerinin iyileştirilmesine ve entegrasyonlarının desteklenmesine yardımcı olabilir.

Suriyeli göçmen ailelerin okul yaşamına katılımı ile öğrencilerin akademik başarıları arasındaki ilişki önemli bir tartışma konusudur. Öğretmenler, ailelerin okul yaşamına daha fazla katılımının öğrencilerin akademik başarılarını olumlu yönde etkileyebileceğini düşünmektedir. Bu katılımın iş birliğine dayalı başarı artışı, öğrencilerde özgüvenin artması, devam takibine bağlı başarı artışı gibi sonuçlar doğurabileceğini belirtmişlerdir. Ancak, öğretmenlerin iletişim güçlüğü ve dil problemi gibi engellerle karşılaştıkları ve ailelerle daha etkili bir iş birliği kurmanın zor olduğunu ifade etmişlerdir. Çözüm önerileri arasında ise aile ile sıkı iletişim sağlanması, sınıf içi etkinliklere katılımın artırılması, ailelere yönelik kurs ve eğitimler gibi öneriler bulunmaktadır.

Öğrenci görüşleri ise çeşitlilik göstermektedir. Bazı öğrenciler ailelerinin okula katılımının akademik başarılarını etkilemeyeceğini düşünürken, diğerleri ise ailelerinin katılımının artmasıyla akademik başarılarının artacağını ve aile-öğretmen iletişiminin gelişeceğini düşünmektedirler. Öğrenciler ayrıca ailelerinin okul içi etkinliklere ve okul yaşamına daha fazla katılım sağlamasını talep etmektedirler.

Suriyeli ailelerin ise okul yaşamına katılımı konusunda farklı durumlar gözlemlenmektedir. Bazı ailelerin okula hiç gitmediğini, bazılarının ise belirli etkinliklere katılım sağladığını gösteren farklı görüşler mevcuttur. Ayrıca, ailelerin okul yaşamına katılmaları ile öğrenci başarıları arasında doğrudan bir ilişki olduğuna dair bir görüş ortaya çıkmamıştır.

Geçici koruma altındaki ailelerin okula katılımının ve bu katılımın öğrenci başarıları üzerindeki etkisinin net olmadığını göstermektedir. Farklı öğretmen, öğrenci ve aile görüşleri, bu ilişkinin karmaşıklığını ve çok yönlülüğünü vurgulamaktadır.

Geçmiş araştırmalar, göçmen ailelerin çocuklarının eğitim süreçleri ve okula katılımı üzerine çeşitli perspektiflerden incelenmiştir. Özellikle Suriyeli ailelerin çocuklarının eğitim deneyimleri, okula katılımı, akademik başarıları ve bu süreçlerde karşılaştıkları zorluklar üzerine yapılmış çalışmalar bulunmaktadır.

Bu araştırmalar, göçmen ailelerin çocuklarının eğitim süreçlerinde karşılaştıkları dil engelleri, kültürel farklılıklar, ekonomik zorluklar, entegrasyon süreçleri gibi konuları ele almıştır. Suriyeli göçmen ailelerin çocuklarının okula katılımı, veli-okul iş birliği, ailelerin eğitim sistemine entegrasyonu gibi konular öne çıkmıştır. Şensin (2016) ve Şimşir ile Dilmaç'ın (2018) araştırmalarına göre, mülteci çocukların ailelerine zorunlu Türkçe eğitimi ve psikolojik destek sağlanması gerektiği önerilmiştir. Bu, dil sorunlarının üstesinden gelmede ve çocukların eğitim sürecinde daha başarılı olmalarında yardımcı olabilecek bir çözüm olarak öne çıkmaktadır. Aynı şekilde, Matthews (2008) ve Hek'in (2006) araştırmalarına göre, ailelere destek verilmesi ve okul-aile işbirliğinin güçlendirilmesinin önemi vurgulanmıştır. Bu, öğrencilerin eğitim sürecinde daha iyi adapte olmalarına ve başarılı olmalarına yardımcı olmaktadır.

Özetle, bu araştırmalar, geçici koruma altındaki çocukların dil sorunları ve uyum süreçlerini desteklemek adına hem dil eğitimi hem de psikososyal destek gibi çoklu bir yaklaşımın gerekliliğini vurgular. Eğitim sistemi ve diğer paydaşlar, mülteci çocukların ihtiyaçlarını karşılamak için çeşitli stratejiler ve destek programları geliştirebilir.

Bu araştırma geçici koruma altındaki ailelerin çocuklarının eğitime etki eden faktörleri anlamak ve bu faktörlere uygun politika ve programların geliştirilmesine odaklanmıştır. Dil engelleri ve iletişim zorlukları, ailelerin çocuklarının eğitim süreçlerindeki katılımını ve akademik başarılarını olumsuz etkileyebilecek faktörlerden biri olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle, dil öğrenimi, veli-okul iş birliği mekanizmalarının güçlendirilmesi, kültürel uyum ve ekonomik destek mekanizmalarının göçmen ailelerin çocuklarının eğitime daha fazla entegrasyonunu sağlamak adına ele alınması gereken önemli konular arasındadır.

Sonuç

Bu bölümde Ankara Polatlı'da bulunan bir ilkokulda görev yapan sınıf öğretmenlerinin, Suriyeli veli ve Suriyeli öğrencilerin "İlkokullarda Geçici Koruma Altındaki Yabancıların Aile Durumu ve Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişisine" dair görüşlerinin incelenmesine yönelik yapılan görüşmelerden elde edilen kategori ve alt temalara ilişkin sonuçlara yer verilmiştir.

Araştırma bulgularının ilk kategorisi olan Suriyeli öğrencilerin ve ailelerinin dil sorunu akademik başarıları üzerinde etkisine dair öğretmen görüşlerinin analizlerinden elde edilen sonuçlara göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri en çok öğrenci ve ailelerin hiç dil bilmemesinden, derse katılım sağlamamalarından, anlaşılamamaktan, devamsızlık sorunlarından, dersi takip edememelerinden ve yaşanan ifade zorluklarından bahsetmişlerdir. Ayrıca çözüm olarak ailelerle sürekli iletişim halinde olma, soru sorma, Türk çocuklarla zorunlu iletişim kurma, oyun yöntemi, Türkçe çizgi film izletme, bol bol hikâye kitabı okuma, Türkçeyi iyi bilen çocukları tercüman olarak seçme gibi süreçleri kullandıklarından bahsetmiş ve çözüm sürecinde Suriyeli ailelere ve öğrencilere yönelik kılavuz kitaplar, uyum sağlayabilecekleri dil kursları, okullarda iletişim sağlayabilecek tercüman, Türkçe işitsel materyaller, öncelikle Suriyeli ailelerin Türkçe öğrenimi, görevli yardımcı öğrenci, görsel bol öğretim materyali, önceliği Türkçe öğretimi olan dil sınıfları oluşturulması gibi önerilerde bulunmuşlardır.

Suriyeli öğrencilerin ve ailelerinin dil sorunu akademik başarıları üzerinde etkisine dair öğrenci görüşlerinin analizlerinden elde edilen sonuçlara göre araştırmaya katılan öğrenciler Türk alfabesinin onlara zor geldiğinden, Türkçe konuşmakta, okuduğunu anlamada ve yazmada yaşadıkları zorluklardan bahsetmiş, ailelerinin onlara en çok anlamadıkları konuların tekrarı, ödevler ve okuma konusunda yardım ettiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca evde bazı ailelerin hiç Türkçe konuşmadığını bu yüzden Türkçeyi anlayamadıkları, bazı ailelerin ise evde Türkçe konuştukları için öğrencilerin her iki dili de anladıkları ve rahatça konuşabildiklerini bu durumun da okul hayatında onlara yardımcı olduğundan bahsetmişlerdir.

Suriyeli öğrencilerin ve ailelerinin dil sorunu akademik başarıları üzerinde etkisine dair aile görüşlerinin analizlerinden elde edilen sonuçlara göre araştırmaya katılan aileler Türkçe bilmedikleri için Türkçe alfabesinin onlara zor geldiğini, Türkçe okumakta ve Türkçe konuşmakta da sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca aileler çocuklarına en çok ödev ve yazma konularında yardımcı olamadıklarını belirtmiş ve çocuklarının Türk arkadaş bulmakta zorluk yaşadığını, okuma konusunda desteğe ve kurslara ihtiyaç duyduklarına dair fikir belirtmişlerdir.

Araştırma bulgularının ikinci kategorisi olan Suriyeli ailelerinin ekonomik durumu ve buna bağlı devamsızlık üzerinde etkisine dair öğretmen görüşlerinin analizlerinden elde edilen sonuçlara göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri; aileler tarafından materyal ve araç gereç

desteğinin olmaması, öğrencinin çalışmasına bağlı devamsızlık, ev ortamının düzensizliği, beslenme eksikliği, ailenin ilgisizliği ve öğrenciyi takipsizliği, kardeş bakımına bağlı devamsızlık durumlarından bahsetmişlerdir. Bu durumlara bağlı devamsızlık sayısının artması da öğretmenlere göre; öğrencinin başarısına ket vurmakta, öğrencinin konulardan geri kalmasına, okulda öğrenilenlerin unutulmasına ve öğrencinin okula aidiyetinin olmamasına sebep olmaktadır. Öğretmenler çözüm olarak ise düzenli devam takibi, veli desteği ve iş birliği, ailelere maddi destek, okul materyallerinin temini gibi önerilerde bulunmuşlardır.

Suriyeli ailelerinin ekonomik durumu ve buna bağlı devamsızlık üzerinde etkisine dair öğrenci görüşlerinin analizlerinden elde edilen sonuçlara göre araştırmaya katılan Suriyeli öğrenci görüşlerinin analizlerinden elde edilen sonuçlara göre araştırmaya katılan öğrenciler maddi durumlarının iyi olduğundan ve devamsızlık yapmadıklarından bahsetmişlerdir. Ayrıca okul ihtiyaçlarının düzenli olarak karşılandığından ve bu durumun akademik başarılarını olumlu yönde etkilediklerini de belirtmişlerdir.

Suriyeli ailelerinin ekonomik durumu ve buna bağlı devamsızlık üzerinde etkisine dair aile görüşlerinin analizlerinden elde edilen sonuçlara göre araştırmaya katılan Suriyeli ailelerinin maddi durumları ile öğrenci devamsızlıkları arasında bir bağlantı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Maddi durumları iyi ya da kötü de olsa aileler çocuklarına devamsızlık yaptırmamaya çalıştıklarına dair görüş bildirmişlerdir. Aileler ayrıca okul ihtiyaçlarını karşılayabilenler ile ihtiyaçları karşılayamayanlar ve yardımcı kaynak alamayanlar olmak üzere iki grubu ayırmışlardır. Yine aileler ekonomik sorunları aşmak için; maddi yardım, okul ihtiyaçlarının devlet tarafından karşılanması ve ek yardımcı kaynak verilmesi yönünde taleplerde bulunmuşlardır.

Araştırma bulgularının üçüncü kategorisi olan Suriyeli ailelerinin okul yaşamına katılım düzeyi ve akademik başarı arasındaki ilişkiye dair öğretmen görüşlerinin analizlerinden elde edilen sonuçlara göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri; ailelerin okul yaşamına katılımlarının artması gerektiğine okul yaşamına katıldıkça iş birliğine bağlı başarı artışı, öğrencilerde özgüven artışı, devam takibine bağlı başarı artışı olacağına ve evde verilen desteğin daha da artması yönünde fikir belirtmişlerdir. Öğretmenlere göre ailelerle iletişim güçlüğü yaşanmakta, iş birliği sağlanamamakta ve dil problemi büyük bir engel olmaktadır. Öğretmenler ailelerin okul yaşamına katılımını arttırmak için çözüm önerileri olarak ise aile ile sıkı iletişim sağlanması, sınıf içi etkinliklere katılımın artması, aileler için kurs ve eğitimler, ailelerin Türkçe öğrenimine destek verilmesi ve okullarda gönüllü tercüman bulundurulması gibi önerilerde bulunmuşlardır.

Suriyeli ailelerinin okul yaşamına katılım düzeyi ve akademik başarı arasındaki ilişkiye dair öğrenci görüşlerinin analizlerinden elde edilen sonuçlara göre araştırmaya katılan Suriyeli öğrenciler ailelerinin en çok toplantı, törenler ve okulda bir sıkıntı yaşadıklarında okula geldiklerinden bahsetmişlerdir. Ayrıca bir kısım öğrenci ailesi okula geldiğinde okul başarısının etkilenmeyeceğini düşünürken diğer bir kısım öğrenciler ise ailesinin okula gelmesi ile akademik başarısının artacağını ve aile ile öğretmen arasındaki iletişimin artacağını düşünmektedir. Ayrıca öğrenciler aileleri için kurslar talep etmiş ve ailelerin okul içi etkinliklere ve okul yaşamına daha fazla katılım sağlamasını istediklerine yönelik taleplerde bulunmuşlardır.

Suriyeli ailelerinin okul yaşamına katılım düzeyi ve akademik başarı arasındaki ilişkiye dair öğrenci görüşlerinin analizlerinden elde edilen sonuçlara göre araştırmaya katılan Suriyeli ailelerinin ya hep okul yaşamına katılım sağladığı ya da okula hiç gitmediği görülmüştür. Bir takım aile görüşlerine göre okul yaşamına katılımları ile öğrenci başarısı arasında bir ilişki bulunmamaktadır. Ayrıca aileler en çok toplantı, kermes ve törenlere katılım sağladığını belirtmiş ve Türk veli ve öğrenciler tarafından ırkçılık yapılmamasını, çeşitli kurslar ve okul etkinlikleri yapılmasına dair taleplerde de bulunmuşlardır.

Öneriler

Bu bölüm araştırmadan elde edilen bulgulardan çıkan sonuçlara dayalı olarak uygulayıcılara birtakım öneriler sunulmuştur.

- Yapılan araştırma sonucunda en önemli sorun olarak dil sorunu ön plana çıkmaktadır. Okula başlamadan önce okulöncesi döneminde veya 1.sınıfta öğrencilerin dil kurslarına alınması sağlanabilir.
- Ayrıca PICTES kapsamında okullarda açılan uyum sınıflarının 3.sınıf yerine 1.sınıfta açılması dil sorunun giderilmesi açısından önerilebilir.
- Bilimsel olarak kanıtlanmış bir strateji, görsel ve işitsel materyallerin dil öğrenme sürecini güçlendirebileceğidir. Bu nedenle, ailelerin çocuklar için interaktif kitaplar, dil öğrenme uygulamaları veya kartlar gibi görsel destekleyici materyaller sağlamaları, dil öğrenme sürecini destekleyebilir.
- Dil bariyerini aşmak için okullarda tercümanlık hizmetleri veya çeviri destekleri sağlanmalıdır. Bu hizmetler, Suriyeli ailelerin iletişim kurmasını kolaylaştırarak, okula katılımlarını artırabilir.
- Okullarda aileler ile iletişime geçebilmek için tercüman görevlendirmesi yapılabilir.
- Geçici koruma altındaki öğrencilerin yoğun olduğu okullarda sınıflardaki yabancı öğrenci sayısının azaltılması ve verilen eğitim ve öğretimin niteliğinin artırılması için yabancı öğrenci sayısı az olan yakın okullara taşınmalı eğitim yapılabilir.
- Ailelere yönelik dil kurslarının yanı sıra okul yaşamına katılım sağlamaları için eğitim ve öğretim durumları ile ilgili eğitimler verilebilir.
- Suriyeli ailelere yönelik özel eğitim programları düzenlenmeli ve bu programlar aracılığıyla ailelere, okul sistemi, çocukların eğitim hakları ve okulun sunduğu destekler hakkında bilgi verilmelidir. Bu sayede aileler, çocuklarının eğitimine daha fazla katkı sağlayabileceklerdir.
- Öğrencilerde görülen davranış sorunlarını çözebilmek için aile ve öğrencilerin katılacağı eğitimler düzenlenebilir.
- Geçici koruma altındaki ailelere Türkçe dil öğrenme zorunluluğu getirilebilir. Bu eğitimler Yaygın eğitim kapsamında Halk Eğitim Merkezi Müdürlükleri aracılığıyla yapılabilir.

Bu bölüm araştırmadan elde edilen bulgulardan çıkan sonuçlara dayalı olarak araştırmacılara birtakım öneriler sunulmuştur. Fakat bu öneriler değerlendirilirken, bu araştırmanın sınırlılıklarının göz ardı edilmemesi önemlidir

- Bu araştırmada, ilkokullarda geçici koruma altındaki yabancıların aile durumu ve öğrenci başarısı arasındaki ilişkiye dair öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerini nitel araştırma yöntemi ile inceleyen bir araştırmadır. Daha fazla kişiye ulaşmak için benzer çalışmaların nicel araştırma yöntemleri ile yapılması önerilebilir.
- Bu araştırma, Türkiye'nin Ankara ili Polatlı ilçesinde Bedriye Halil Naci Mihciöğlü

İlkokulunda görev yapan 10 sınıf öğretmeni, eğitim gören 20 Suriyeli Öğrenci ve aileleri ile sınırlıdır. Türkiye'nin diğer illerinde görev yapan sınıf öğretmenleri ve eğitim gören Suriyeli öğrenci ve aileleri de araştırmaya dahil edilerek daha kapsamlı bir araştırma yapılabilir. Gelecek araştırmaların daha geniş ölçeklerde yapılması elde edilen bulguların zenginleşmesine ve daha kapsamlı çözümler üretilmesine katkı sağlayacaktır.

- Anaokulları, ortaokul veya lise bünyesinde görev yapan öğretmenlerin geçici koruma altındaki yabancıların aile durumu ve öğrenci başarısı arasındaki ilişkiye dair görüşlerini inceleyecek benzer çalışmalar yapılabilir. Bu çalışmalar sonucunda anaokulları, ortaokul veya lise bünyesinde görev yapan öğretmenlerin görüşleri karşılaştırılabilir.
- Bu çalışma, ilkokullarda geçici koruma altındaki yabancıların aile durumu ve öğrenci başarısı arasındaki ilişkiye dair görüşler adına yapılacak araştırmalar için güncel kaynaklar sağlayabilir.
- Bu araştırmada ilkokullarda geçici koruma altındaki yabancıların aile durumu ve öğrenci başarısı arasındaki ilişkiye dair görüşler tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu alanda yaşanan süreçlerin sınıf öğretmenlerinin motivasyon, tükenmişlik düzeyi ve iş doyumuna etkisi incelenebilir.
- Bu araştırmada öğretmen, aile ve öğrenci görüşleri değerlendirilmiş olup yönetici görüşlerine de başvurularak bir çalışma yapılabilir.

Referans

- Almadani, D. S. (2018). Syrian refugee students academic and social experinces in american public schools. Doctor of Education. *College of Education Theses and Dissertations, DePaul University, ABD*, <https://via.library.depaul.edu>, sayfasından erişilmiştir.
- Başar, M., Akan, D. ve Çiftçi, M. (2018). Mülteci öğrencilerin bulunduğu sınıflarda öğrenme sürecinde karşılaşılan sorunlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(5), 1571-1578.
- Bunar, N. (2019). Education of refugee and asylum-seekin children. *Oxford Research Encyclopedias*, 10, 1-10.
- Creswell, J. W. (2013). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixedmethodsapproaches* (4nd ed.). ThousandOaks, CA: Sage.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (2023). *Göç İdaresi Genel Müdürlüğü güncel veriler*<https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>sayfasından erişilmiştir.
- Hek, R. (2006). The role of education in the settlement of young refugees in the UK: The Experiences of Young Refugees. *Practice Social Work in Action*, (17), 157-171.
- Kanu, Y. (2008). Educational needs and barriers for african refugee students in Manitoba. *Canadian Journal of Education*, 31(4), 915-940.
- Karakoç, R. (2011). Göç edenlerin kentsel bütünleşme ve siyasal katılma durumlarına yönelik bir araştırma: Konya örneği. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 11(21),241-262.
- Matthews, J. (2008). Schooling and settlement: refugee education in Australia. *International Studies in Sociology of Education*, (18), 31-45.

- Merriam, S. B. (2015). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (3. Basımdan Çeviri) (Çev. Ed. S. Turan). Ankara (2009).
- Millî Eğitim Bakanlığı, (2023). *Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonlarının Desteklenmesi Projesi* (PICTES). <https://pictes.meb.gov.tr/pys/login/>, sayfasından erişilmiştir.
- Naidoo, L. (2009). A structuration theory analysis of the refugee action support program in greater Western Sydney. *Australian Journal of Teacher Education*, 34(4), 40-50.
- Oytun, O., & Gündoğar S. (2015). *Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye etkileri raporu*. Orsam-Tesev Rapor, 195, 1-40.
- Şensin, C. (2016). *Sınıf öğretmenlerinin Suriye'den göçle gelen öğrencilerin eğitimlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa
- Şimşir, Z. & Dilmaç, B. (2018). Yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim gördüğü okullarda öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri. *İlköğretim Online*, 17(3), 1719-1737.
- Tanoğlu, A. (1969). *Nüfus ve Yerleşme*. İstanbul: İstanbul Üniv. Yay. No: 1183, Edebiyat Fak. Coğrafya Enst. Yay. No: 45.
- Tunç, A. (2015). *Mülteci davranışı ve toplumsal etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere ilişkin bir değerlendirme*. Tesam Akademi, 2(2), 29-63.
- Yıldırım, A.& Şimşek.(2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.
- Yin R.K. (2004). (Akt. Saban, A. ve Ersoy, A. 2016, s.118). *Case Study Research: Designs and Methods* (5th Edition). Los Angeles: Sage.